

גליין קצ"ה
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

וישחטו את הפר (שמואל-א' א'
כ"ה) אמר להם עלי, הביאו כהן
שישחוט, כיון שראה שמואל שהם
מחזירים אחרי כהן שישחוט, אמר
להם למה לכם? שחיטה בור
כשרה. ויביאו את הנער לפני עלי
אמר לו מנין לך זאת? אמר לו
האם כתוב ושחט הכהן? והקריבו
הכהנים כתוב, מקבלה ואילך
מצות כהונה ושחיטה כשרה בור.
אמר לו עלי אמנם זה נכון, אך
מורה הלכה לפני רבו חייב מיתה.
באה חנה וצעקה לפניו "אני
האשה הנצבת עמכה בזה" אמר
לה תני לי להעניש אותו, ואבקש
רחמים ויתנו לך יותר גדול ממנו,
אמרה לו "אל הנער הזה
התפללתי"

(עפ"י ברכות ל"א ב')

פרשת השבוע

מדיני הקרבנות, הנה דין הוא
שמקבלים קרבנות מגויים רק
עולה ולא שלמים, וכמבואר
בתלמוד. (מנחות ע"ג) וטעם יש
לדבר, שהרי הגוי אינו מסוגל
לתת תרומה לה' שגם אחרים
יהנו ממנה, ולפיכך דינו שקרבנו
יהיה רק עולה ולא שלמים, כי
העולה עולה כליל לה' כרצונו
וכדעתו של הגוי המקריב, ואילו
השלמים גם הכהנים אוכלים
מהם ואין זה רצונו של הגוי.

בעשותה אחת ממצוות ה' אשר
לא תעשינה (ד'-ב"ז)

מסופר: שנים מחסידי המגיד
הקדוש ממעזריטש זיע"א שוחחו
ביניהם. אמר האחד: מה יהיה
הסוף, להיכן נוביל את העבירות
שלנו? נענה חבירו ואמר:
לעבירות איני דואג עליהן
אפשר לעשות תשובה, אותי
מדאיגות המצוות שלנו איך
נישא פנים עם מצוות כאלה?

והקטיר הכהן את הכל המזבחה
(א' - ט')

מסופר על הגה"ק רבי חיים
מוואלוז'ין זיע"א, ששיגר פעם
משולח כדי לאסוף ממון
לאחזקת הישיבה. אחד מבעלי
הבתים סירב לתת את תרומתו
ביד המשולח. בא האיש לפני
רבי חיים וטען את טענתו:
חלילה לי מלהימנע מלהשתתף
באחזקת הישיבה, אדרבה מבקש
אני ליתן את תרומתי ישר אל
ידיו של ראש הישיבה, כדי שכל
המעות במלואן יגיעו לידי
הישיבה, ולא יצטרכו ליפול
בחלקן בידי המשולח שיטול את
חלקן עבור טרחתו. סירב רבי
חיים בתוקף ליטול את תרומת
האיש, ואמר: מנהג גויים הוא זה
שכשנותנים מעות לבית תיפלה
שלהם אין נותנים על ידי
אמצעי, אבל מנהג ישראל אינו
כן, אלא אדרבה, דרכם לתת על
ידי אמצעי כדי שגם ישראל
אחר יהנה מכך, וראיה לדבר

זמני השבת

זמני יציאת השבת:

ירושלים: 6:27 ת"א: 6:29 ר"ת: 7:07

פרשת ויקרא-זכור

זמני כניסת השבת:

ירושלים: 4:15 ת"א: 5:29

עת רצון בזמן סעודת פורים אצל הבעש"ט

מסופר: היה זה בשנה אחת, כשתלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א, הסבו ביחד עם רבם לסעודת פורים שהתנהלה באווירה מרוממת ביותר. באמצע הסעודה נחה על פני הבעל שם טוב נהרה מיוחדת, "עת רצון היא עכשיו וכל אדם מישראל יכול כעת להיושע בכל נושא ועניין" אמר. התלמידים הנרגשים מיהרו להעלות איש איש את בקשותיו וצרכיו, האחד ביקש תוספת בהבנת התורה, השני יראת שמים אמיתית, שלישי לזכות בשידוכים הגונים לילדיו וכך הלאה, לכולם חלק הבעל שם טוב ברכות כבקשתם. פתאום ניגש אל הבעל שם טוב אחד החסידים ר' פייביש שמו, איש אמיד ומקובל בין הבריות, רבי, לחש בקול שבור, ברכני בבנים, האיש היה חשוק בנים שנים ארוכות מאוד. ענת תוגה הופיעה על פניו הנוהרות של הבעל שם טוב, בקשה קשה מאוד ביקשת בני אמר. ר' פייביש לא הרפה, האם לא אמר הרבי כי עת רצון היא עתה? שאל בתחינה. הבעל שם טוב הליט את פניו בכפות ידיו וכחלוף רגע פנה אל החסיד ואמר: בנים אתה רוצה? ובכן יכול אתה לזכות בן, אולם עליך לדעת כי בתמורה לכך תיאלץ לאבד את כל ממוןך ורכושך, ולחיות את שארית ימך כעני מרוד, עיניו של ר' פייביש היו לחות מדמעות, אך הבעל שם טוב טרם סיים את דברו, יתר על כן קודם שייולד בןך תסתלק נשמתך מן העולם. ר' פייביש נתכווץ בתוך עצמו, אין כל טעם לחיי אם לא אוכה בן ממשיך שיאמר אחריי קדיש, אמר. אבל גם בכך לא תמה שורת התנאים הקשים שהציב לפניו הבעל שם טוב, כשיגדל יסור מן הדרך ושמו הרע יינשא בפי כול.

הפעם נראה היה כי ר' פייביש נכנע ועומד לסגת מבקשתו, הלחות בעיניו הפכה לפרץ של דמעות והוא נראה כאדם אבוד, ופתאום מתוך הבכי נודעק ושאל: "אך מה תהיה תחנתו האחרונה, האם בסופו של דבר ישוב בתשובה?" עיניו של הבעל שם טוב כאילו הפליגו למרחקים, כן, בסוף הדרך אחרי שנים של פריקת עול והתהוללות יחזור לצור מחצבתו. אם כן מסכים אנוכי בלב שלם, קרא ר' פייביש, וניכר היה בעליל כי הוא חש את משמעותה הכבדה של הסכמתו. הבעל שם טוב לא מיהר לחתום את העסקה, עליך להיוועץ קודם כל באשתך ורק לאחר מכן לתת לי את תשובתכם המשותפת אמר הצדיק. זמן קצר ביותר אחרי שמסר ר' פייביש לרבו על הצטרפות זוג' להסכמתו, פקדה אותו שורת אירועים שגרמה לו לאבד את כל רכושו וממונו, מרום מעמדו המבוסס הגיע עד מהרה לפת לחם, ובתוך זמן לא רב יכלה אשתו לבשר לו על השמחה שתהיה בזמן בקרוב. ר' פייביש שנוכח בראשית מיושם של שני חלקי העסקה עם הבעל שם טוב שמח על זכייתו הקרובה בבן זכר, יותר משנעצב על קצו הקרב ובא, ובוודאי יותר מאשר על אבדן רכושו. חודש ימים לפני שנולד בנו הלך פייביש לעולמו, בברית המילה קיבל הרך הנולד את שם אביו פייביש.

פייביש היה ילד חניני ומוכשר מאוד, למרות העוני הקשה ששרר בביתו, מעולם לא התלונן ובכיתתו אף נחשב לתלמיד הטוב ביותר,

אמו שמרה עליו כעל בבת עיניה, בראותה את בנה גדל לתפארת קיוותה שאולי מות בעלה והעוני שנחתו עליה לצד מאמצי החינוך שהשקיעה בבנה, יסירו את התנאי השלישי שהתנה הבעל שם טוב שהיה מבחינתה החמור מבין כולם. יום אחד שינה פייביש את מסלול חורתו מן החדר לביתו, ופנה עם כמה מחבריו אל השוק העירוני, בפעם הראשונה נוכח בהמולה התוססת של השוק בשפע הסחורות הרב שהיה שם, ובססגוניות המקום, הוא הוקסם מכל אלה ונתקשה לעזוב את המקום. למחרת בגמר הלימודים שב פייביש על מסלול יום האתמול ועבר דרך השוק, הפעם נתן את לבו יותר לפרטים כשראה אנשים הממלאים בסליהם אוכל מכל טוב, נתמלא השתאות, הוא הכיר את המחסור שבביתו ולא ידע שיש גם מציאות אחרת, פתאום חש את קיבתו מפרפרת, הוא לא יכול היה לעמוד מול הפיתוי להושיט יד קטנה וליטול כעך אחד ויחיד מדוכן הכעכים, מאותו יום ואילך נעשה פייביש כבעל בית בשוק, בתום כל יום של לימודים נהג לבלות שעות ארוכות בהמולת השוק, ולנשום אל תוכו את הריחות החריפים והמראות הצבעוניים שנתערבו בו אלה באלה, סיפור הכעך הבודד החל להעתיק את עצמו פעם אחר פעם, ואף הלך ונשתכלל, פייביש פיתח שיטה ייחודית לסחוב מן הדוכנים דברי מאכל שאותם חמד, ולהיטמע בהמון האדם מבלי שאיש יבחין בו כלל.

אמו האלמנה הבחינה מיד בשינוי שחל בו, ובעיקר בהיעדרויותיו הממושכות מן הבית, פעם היית בולע בתיאבון את כל מאכלי ומה קרה לך פתאום שאתה מותיר בצלחתך את מרבית האוכל? שאלה אותו פעם אחת, בתחילה התחמק פייביש ממתן תשובה ברורה, אולם באחד הימים התוודה לפני אמו על מעלליו. השנים חלפו ופייביש שהיה בינתיים לנער, הפך את הגנבה ממעידה לדרך חיים, עד כדי כך הגיעו הדברים שרוכלי העיר החלו להיזהר מפניו ולהשגיח על סחורתם בשבע עיניים בכל פעם שהופיע בשוק, כל העיר ידעה שפייביש גונב. באחד הימים התלוננו כמה מהרוכלים באוזני הבעל שם טוב, על הנער היתום הפוחז שמשוטט בעיר ואין מי שייסרו בשוט. הבעל שם טוב קרא לפייביש ואמר: היאה לך לשלוח יד בדברים שאינם שלך? מה אעשה ורעב אנוכי, השיב פייביש. וכי רעבונך שלך מצדיק את נטילת ממונם של אנשי עמל קשי יום המביאים את פרנסתם הדלה לבני ביתם? הקשה הבעל שם טוב.

מאותו יום החליט פייביש לשנות את דרכו, הרבי צודק, אין כל הצדקה והיגיון שאדם רעב אחד ייטול את לחמו של אדם רעב שני, הרהר בינו לבין עצמו. בלבו גמלה ההחלטה לשנות את יעדי גנבותיו, מעתה ואילך החל פייביש להתגנב דרך פרצות ובשעות לא מקובלות אל תוך חנויות ובתים של הסוחרים האמידים בעיר. לא חלף זמן רב ודבר הופעתו של הגנב המקצוען היה לשיחת העיר כולה, גם זהותו של הגנב לא הייתה בגדר סוד. שוב זימן אליו הבעל שם טוב את פייביש ושאל: האין בלבך רחמים על אמך האומללה? האיןך כואב את שמו הטוב של אביך נוחו עדן, כלום חושב אתה שלעולם יניחו לך תושבי העיר לחמוס את כספם? הלא ביום מן הימים יובא הדבר לידיעת השלטונות ואז רע ומר יהיה גורלך.

אדם כי יקריב וגו'

יש לפרש את הכתוב על פי משל: אדם אחד שמעולם לא ראה מראה נגד עיניו, בא לחנות בעיר הגדולה כדי לקנות לעצמו מראה. הציע לו הסוחר מראה טובה ומשובחת. הסתכל אותו אדם במראה שוב ושוב, ולא רצה לקנותה. שאל אותו הסוחר מדוע אינך רוצה לקנותה? הרי היא מראה מאד משובחת. השיב לו האיש: כיון שאני רואה במראה תמונה משונה של אדם שראשו פרוע, והכובע שעל ראשו מונח על הצד, ועל מצחו יש לכלוך של דם, ובפניו לכלוך של דיו וכו'. אמר לו הסוחר: שוטה שבעולם, הלא התמונה שאתה רואה היא תמונת עצמך, והלכלוכים הם בפניך ובמצחך, וקלקול הכובע הוא מעצמך. נסה נא לסדר את הכובע על ראשך כראוי, ותרחץ את מצחך ואת פניך מהלכלוך, ואז תראה תמונה יפה במראה.

והנמשל: השם יתברך מתנהג עם האדם כפי הנהגת האדם, שאם מתנהג בטוב וביושר, יראה הוא את ההנהגה העליונה שמתנהגת עמו בטוב ובנעימים, ואם יקלקל מעשיו ח"ו, אז גם הנהגת עניניו תתקלקל. ובוה יש לפרש את הפסוק "אני לדודי ודודי לי" כלומר כפי שיעור התקרבות שאני מתקרב לדודי, כן דודי מתקרב לי, וכמו שכתוב ה' צלך על יד ימינך. וזהו שאמר הכתוב "אדם כי יקריב" אדם שרוצה להתקרב להשם יתברך, אזי "מכם" כפי שיעור והמידה אשר יהיה מכם, כן תהיה ההתקרבות מהשם יתברך.

(עוד יוסף חי)

גם הפעם נכנסו דבריו של הבעל שם טוב בלבו של פייביש, אך המסקנה שהסיק מהם הייתה שונה בתכלית מזו שלה התכוון הבעל שם טוב. הוא החליט שמקומו איננו עוד בעיר הולדתו ליד אמו, ובמקום שבו הכירו הכול את אביו המנוח פייביש ארז את מיטלטליו המעטים ועזב את מזיבו. הוא שוטט מעיר לעיר ניוון ממשלוחי יד מזדמנים וחי מהיד לפה, הייתה זו היה שאלה של זמן בלבד עד שהדבר יקרה, באחד הימים הצטרף פייביש לחבורת גנבים מגובשת שהגנבה הייתה לחם חוקה, עד מהרה נוכחו חבריו בכישורים יוצאי הדופן שהפגין הוא נטל על עצמו משימות קשות ומסוכנות שחבריו חששו מפניהן והצליח בכלן, במהירות רבה טיפס במעלות אומנות וגנבה והיה למנהיג החבורה. פייביש פיתח שיטות נועזות של שוד וגנבה, ואף הקים לו ולחבריו מקום סתר במעבה היער, את הסחורות ששדדו וגנבו הביאו לשם, ולאחר מכן היו מוכרים אותן ומשלשלים את הרווחים לכיסיהם. פייביש שהיה בינתיים לאיש בוגר שכח את אמו ואף הדחיק מתודעתו כל מחשבה על עברו ומוצאו הוא היה שקוע בבולמוס הגנבות עד מעל לצווארו.

לילה אחד התעורר פייביש שטוף זיעה, בחלומו ראה לפניו דמות יהודית טיפוסית אני אביך פייביש ואתה בני יחידי, אמרה לו הדמות, הסכמתי להיפרד מן העולם בטרם תיוולד רק כדי שאזכה בך, הייתי מוכן לקבל על עצמי עוני וחרפת רעב ובלבד שיהיה מי שיאמר אחריי קדיש, גם עובדת סורך מדרך הישר הייתה ידועה לי, אולם דומני שהגיעה העת לשנות כיוון ולחזור בתשובה. תחילה ניסה פייביש להתעלם מן החלום ולחזור לשנתו, אלא שהחלום שב על עצמו פעם ועוד פעם, בפעם האחרונה שנגלה אליו אביו, ביקש ממנו הבן עצה כיצד להיחלץ מחבורת הגנבים שכעת היה חלק בלתי נפרד ממנה? כי אם היה קם ועזב אותה ללא כל סיבה, היה מסכן בכך את נפשו. יעץ לו אביו בחלום: שלח אותם למשימה קשה ומסוכנת לבדם, ואתה תתחמק ממנה בתואנה כלשהי, מכיוון שאתה לא תהיה לצדם סביר להניח כי הם ייתפסו וייכלאו, וכך תוכל לחמוק מכאן ולשוב הביתה.

איש לא זכר את פייביש ואיש לא הכירו, בשעה שנכנס ובא בשערי מעזיבו, אבל כשדרכו רגליו על מפתן ביתו של הבעל שם טוב זיהה אותו מיד, ידוע ידעתי כי תשוב בחזרה אמר לו בחיוך מלטף. פייביש נותר בבית הבעל שם טוב כשנה ומילא אחר כל הוראותיו לתיקון חטאיו הרבים. בסוף השנה הודיע לו הבעל שם טוב, כי תשובתו נתקבלה ומכאן ואילך הרי הוא כבריה חדשה, אמו של פייביש כבר לא זכתה לראותו בחייה צועד בדרכו החדשה, אבל היה מי שיאמר אחריה ואחרי בעלה ר' פייביש קדיש.

צין אדם לחברו

כיצד הקריב הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א את נפשו, עבור הצלת חייו של חולה, כיצד צם, התפלל ומסר את נפשו, והכל בהצנע לכת שאין כדוגמתו. מסופר: תלמיד אשר אובחנה אצלו מחלה שסכנה את חייו, בא לפני רבו ה"חפץ חיים" בראדין כדי לבקש ברכה. הרופאים כבר אמרו לתלמיד ולמשפחתו שאינם יודעים מזוור למחלתו, ועם כל יום נוסף שחלף איבדו הקרובים תקוה, ה"חפץ חיים" הקשיב לתלמיד הצעיר ואמר לו שיתן לו עצה בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד. הפנה אותו ה"חפץ חיים" לתלמיד חכם מסוים המתגורר בעיירה קטנה, ספר לו על מצבך ובקש ממנו ברכה, אמר ה"חפץ חיים", הוא יתן לך ברכה ובעזרת ה' יתברך אתה תחלים. הצעיר שמע בקול רבו ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ואכן תוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים, הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדין והקים משפחה, וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש אודות מאורעות אלה. אחרי למעלה מעשרים שנה חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע, עד מהרה התברר לו שהיא סובלת מאותה מחלה שהוא סבל ממנה בעבר, אך הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר, אך בכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר, ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה

עליו אשתו שידבר, בתקוה שסודו יעזור להציל את חיי אחותה. גם אשתו וגם גיסתו הפצירו בו לגלות את אשר קרה לו, ואיך נרפא? הוא הסביר להם שזהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן. לבסוף נחלשה התנגדותו והוא חשב שאחרי כל כך הרבה שנים שהוא כבר מילא אחר אזהרתו של ה"חפץ חיים", יכול הוא לגלות וסיפר לאשתו את אשר קרה לו. הוא סיפר על הופעתו לפני רבו ועל עצתו של הצדיק ללכת אל תלמיד חכם מסוים בעיירה קטנה הרחוקה מראדין. אשתו וגיסתו נתמלאו תקוה אולי תהא זו הצלתו. זמן קצר לאחר מכן החל הוא עצמו להרגיש רע, הוא נבהל מאד ואמר לאשתו שעליו לנסוע מיד אל ה"חפץ חיים". הוא עשה את הדרך הארוכה בחזרה לראדין אל ה"חפץ חיים" שהיה אז זקן וחלש. ה"חפץ חיים" זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש, ואז אמר בשקט ולאט: "הלואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהיתה לך המחלה הראשונה, הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבורך כדי שתתרפא, היום אני כבר זקן מדי ואינני יכול לצום כמו אז". והסיפור מבהיל: לא רק ש"חפץ חיים" צם במשך ארבעים יום עבור תלמיד אחד, אלא שהעמיד את הדברים בצורה כזו שיִקָּאָה כאילו הודות לברכתו של תלמיד חכם אחר הוא נרפא ממחלתו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ט' אדר
הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן)
הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צדור החיים - תרל"ה)
יום ראשון י' אדר
הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלנימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוסער יוד-תרכ"ז)
יום שני י"א אדר
הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אוולאי ב"ר יצחק זרחיה (חיד"א - תקס"ו)
הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נור - תקפ"ג)
יום שלישי י"ב אדר
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יצחק אייזיק מוידויטשוב
הרה"ק רבי שלמה מסאסוב ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרע"ט)
הרה"ק רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר מאיר מדויקוב (תרפ"ז)
יום רביעי י"ג אדר
רבינו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידים - ד"א תתקע"ה)
הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטראה ב"ר מאיר (בעל מאיר נתיבים - תקפ"א)
הגאון רבי משה פיינשטיין ב"ר דוד (תשמ"ו)
יום חמישי י"ד אדר
הרה"ק רבי שלום יוסף משפיקוב ב"ר דוד (תרפ"ו)
הרה"ק רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מפילוב (תרפ"ט)
יום שישי ט"ו אדר
הרה"ק רבי אברהם אבלי אב"ד קאליש ב"ר חיים הלוי (מג"א - תמ"ג)
הרה"ק רבי זאב וואלף מויטומיר (אור המאיר - תקס"ט)
הרה"ק רבי יוסף מפייטסבורג ב"ר ישכר בער (תשכ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרמאות

מדוע המן לא הרג את עצמו
שאל הרה"ק מפילץ זיע"א את כ"ק ה"אמרי אמת" מגור זיע"א: איך לא איבד המן עצמו לדעת, לפני שהלך לשרת את מרדכי, לרוץ בחוצות העיר ולקרוא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, והרי חרפה זו מרה היא לו ממות? השיב לו בעל "אמרי אמת", שהיה בימים אלה נימוס וחוק שאם מת אחד מן השרים נתבטלה הגזירה, ואילו היה מאבד עצמו היתה בטלה גזירת השמדת היהודים, הסכים אותו רשע לשאת חרפה וכלימה זו ובלבד שלא תבטל הגזירה.